

Lietuvos nacionalinės
UNESCO komisijos
sekretoriatas

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS SEKRETORIATAS

Biudžetinė įstaiga, Šv. Jono g. 11, LT-01123 Vilnius, tel. (8 5) 210 7340, faks. (8 5) 210 7343, el. p. lietuva@unesco.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188734151

Kultūros ministerijai

2020-08-14 Nr. 4S-99

Į 2020-07-29 Nr. S2-2136

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. BIRŽELIO 17 D. NUTARIMO NR. 772 „DĖL LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO

Atsiliepdamas į Kultūros ministerijos pakartotinai teikiamo išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. 772 „Dėl Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – nutarimo projektas), Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas kreipėsi į Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos (toliau – komisijos) narius, kviesdamas elektroniniu paštu skubos tvarka įvertinti teikiamą derinti nutarimo projektą.

Pagal galiojančius komisijos nuostatus, pasiūlymus dėl komisijos nuostatų LRV turėtų teikti komisijos konferencija (14.4 punktas). Deja, dėl ribotų laiko terminų, nėra galimybės sukviesti neeilinę Nacionalinės komisijos konferenciją šiuo reikšmingu klausimu ir pateikti bendrą komisijos poziciją bei siūlymus. Dėl šios priežasties prašytume atsižvelgti į atskiras išsakytas komisijos pirmininko bei kitų atsiliepusių komisijos narių pozicijas, kuriomis dauguma atsiliepusių išreiškė susirūpinimą dėl nepakankamo pilietinės visuomenės (NVO ir akademinės visuomenės atstovų) bei ekspertinės žinias teikiančių pavaldžių ministerijoms institucijų, departamentų atstovų dalyvavimo ir atstovavimo.

Daugumos pasisakiusių komisijos narių nuomone, paskutiniame svarstymui pateiktame nuostatų variante siūloma komisijos sudėtis ne visiškai atitinka Nacionalinių UNESCO komisijų chartijos rekomendacijas į formuojamų komisijų sudėtį įtraukti ministerijų departamentų ir valstybės institucijų atstovus, atsakingus už ekspertines žinias švietimo, mokslo, kultūros ir informacijos srityse bei aukštojo mokslo institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovus, kurie užtikrintų pilietinės visuomenės dalyvavimą UNESCO veikloje.

Daugumos pasisakiusių Komisijos narių teigimu, derinimui teikiamoje Nacionalinės komisijos sudėtyje nebeliktų dalies ministerijoms pavaldžių institucijų, atsakingų už **paveldą**, atstovų, iki šiol buvusių Nacionalinės komisijos sudėtyje. Pilietinės visuomenės bei atskirų sričių ekspertų sąskaita siūloma įtraukti po papildomą Kultūros ministerijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos valstybės tarnautoją, kurių kompetencijos sritis yra neapibrėžta. Pasisakiusieji komisijos nariai pabrėžė, kad, pirmiausia, būtina išlaikyti komisijos sudėties pusiausvyrą, atsisakant neproporcingo kai kurių ministerijų atstovavimo, padidinant nevyriausybinių organizacijų,

UNESCO
pasaulio paveldo
metai Lietuvoje
2020

ekspertų ir akademinės visuomenės atstovų skaičių bei paliekant šiuo metu galiojanti (25) komisijos narių skaičių.

Jūsų dėmesiui pateikiame Komisijos narių išreikštų pozicijų fragmentus:

Komisijos pirmininkas, JT Neigaliųjų teisių komiteto pirmininko pavaduotojas, VDU Socialinio darbo katedros profesorius dr. Jonas Ruškus

„Svarstymui pateiktame nuostatų variante yra tam tikrų nuostatų, kurios ne visiškai atitinka UNESCO rekomendacijas nacionalinėms komisijoms. Nuostatų projekto 7.4 punkte siūloma derinti komisijos sudėtis nėra pakankamai subalansuota. Ankstesniuose komisijos narių pasitarimuose dėl nuostatų projektų buvo ne kartą išsakyta pastaba, kad, sudarant komisiją, tikslinga išlaikyti Nacionalinių komisijų chartijos nuostatą (IV str.2 punktas) dėl būtinybės į komisiją įtraukti pavaldžių ministerijos institucijų atstovus, atsakingus už ekspertines žinias UNESCO kompetencijos srityse. Derinimui teikiamoje komisijos sudėtyje nebelieka ministerijoms pavaldžių institucijų, atsakingų už paveldą, atstovų, iki šiol buvusių komisijos sudėtyje, tuo tarpu kitų sričių pavaldžių institucijų atstovai išlaikomi. Vietoje to šalia UNESCO kompetencijos sričių ministerijų (įskaitant KM ir ŠMSM) politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojų siūloma į komisiją įtraukti papildomai po vieną KM ir ŠMSM valstybės tarnautoją, nespecifikuojant srities. Nuostatų projekte įrašyta, kad 7.1–7.9 punktuose nurodytos institucijos, skirdamos atstovus, kartu skiria ir pakaitinius narius. Nesuprantama, kokias atsakomybes ir kokias ekspertines žinias teiks papildomi KM ir ŠMSM atstovai, valstybės tarnautojai. Pateiktas derinti nuostatų projekto 7.11 punktas neatitinka UNESCO vizijos, nes paliekami tik trys nevyriausybinių organizacijų ir UNESCO kompetencijos sričių ekspertai (pagal dabar galiojančius nuostatus komisijoje yra 10 NVO narių). Nerimą kelia valdymo koncentracijos į valdžios institucijų rankas tendencija, kai neišlaikomas tinkamas pilietinės visuomenės bei ekspertines žinias teikiančių pavaldžių ministerijoms institucijų, departamentų atstovų dalyvavimas ir atstovavimas. Politinių sprendimų priėmimo, įgyvendinimo ir pilietinės visuomenės balansas yra natūrali UNESCO ir demokratinė institucijų šerdis. Mano manymu, būtų tikslinga dar kartą apsvarstyti, kaip išlaikyti subalansuotą atstovavimą, didinant ekspertinio atstovavimo galimybes (tiek, pavaldžių institucijų, tiek NVO atstovų). Kaip vieną iš galimybių, matyčiau Nacionalinės komisijos narių skaičiaus didinimą, grąžinant šiuo metu galiojanti (25) ar atsisakant neproporcingo kai kurių ministerijų atstovavimo.“

Komisijos narė, Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus pavaduotoja Vida Šatkauskienė

„Pritariu komisijos pirmininko J. Ruškaus nuomonei dėl šios komisijos nuostatų projekte pateiktos jos sudėties, kurioje ryškiai persveria ministerijų atstovai (politinio pasitikėjimo ir papildomai dar po vieną atstovą iš KM ir ŠMSM), nebelieka institucijų, atsakingų už tam tikras su UNESCO konvencijomis susijusias sritis ir sukaupusių šiose srityse žinias bei patirtį, numatyta tik trys UNESCO sekretoriato siūlomi ekspertai. Valdžios, ekspertų ir NVO atstovų balansas neišlaikomas.“

Komisijos narys, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Registro tvarkymo, viešųjų ryšių ir edukacijos skyriaus vedėjas Alfredas Jomantas

„Palaikau komisijos pirmininko J. Ruškaus išsakytas pastabas ir visiškai pritariu išdėstytoms nuostatoms, – jos yra pamatinės.“

Komisijos narė, Lietuvos mokslo tarybos mokslinė sekretorė dr. Reda Cimperman

„Pritariu ir palaikau Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininko J. Ruškaus išsakytas pastabas. Labai tikiuosi, kad į Pirmininko ir Komisijos narių nuomonę bus atsižvelgta.“

Komisijos narė, Lietuvos kultūros tarybos pirmininkė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos lektorė Daina Urbonavičienė

„Pritarčiau nuostatuose siūlomai sudėčiai, jei būtų papildyta dar 2 NVO deleguojamais atstovais.“

Komisijos narė, Vytauto Didžiojo universiteto Edukologijos instituto mokslo darbuotoja dr. Laima Galkutė

„Siūlomos Komisijos sudėties narius sąlygiškai galima suskirstyti į politikos sprendimus priimančius asmenis ir UNESCO veiklos sričių ekspertus – “organizacijas ir asmenis, dirbančius siekiant pažangos švietimo, mokslo, kultūros ir informacijos srityse” (Nacionalinių UNESCO komisijų chartija, I str.).

UNESCO
pasaulio paveldo
metai Lietuvoje
2020

Sprendimus priimančius narius Komisijoje atstovauja 2 Seimo nariai, 6 ministerijų politinio pasitikėjimo tarnautojai ir Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko atstovas. Savivaldybių, t.y. valstybės institucijų atstovas taip pat priskirtinas šiai kategorijai. Tokiu būdu, Komisijoje yra 10 sprendimus priimančias institucijas atstovaujančių narių. Neaišku, kokį vaidmenį atliktų 2 valstybės tarnautojai, atstovaujantys Kultūros ministeriją bei Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją: pagal savo statusą jie neturi sprendimų priėmimo įgaliojimų, todėl jų dalyvavimas Komisijos posėdžiuose nebūtų visavertis. Kita vertus, tokiu atveju valstybės institucijas atstovautų 12 narių.

Komisijos sudėtyje numatyti iš viso 9 nariai-ekspertai: 4 organizacijų, dirbančių UNESCO kuruojamose srityse, atstovai (Lietuvos kultūros tarybos, Lietuvos mokslo tarybos, Nacionalinės švietimo agentūros ir Valstybės saugomų teritorijų tarnybos); 2 nariai – UNESCO programų nacionalinių komitetų pirmininkai; 3 Nacionalinės komisijos sekretoriato pasiūlyti ekspertai.

*Komisijoje nenumatytas mokslininkų atstovavimas. Prisimenant UNESCO Rekomendaciją dėl mokslo ir mokslininkų (priimta UNESCO Generalinėje konferencijoje, 2017 m. lapkričio 13 d.) ir jos nuostatas dėl mokslininkų dalyvavimo nacionalinės politikos formavime, jų įtraukimas į Komisiją yra labai svarbus stiprinant Jungtinių Tautų tikslus ir idealus akademinėje veikloje ir prisidedant prie mokslo ir inovacijų politikos formavimo bei mokslo diplomatijos. Todėl **vietoje 2 valstybės tarnautojų, siūlau į Komisijos sudėtį įtraukti 2 universitetų deleguotus atstovus**, dirbančius UNESCO strateginėse srityse. Be to, tai pagerintų valstybės institucijų atstovų ir ekspertų pusiausvyrą (12/ 9 → 10/ 11).“*

Siūlytume sudaryti sąlygas Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriui per rugsėjo mėnesį parengti ir suderinti su Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos nariais galimos optimalios Nacionalinės komisijos sudėties, atitinkančios Nacionalinių UNESCO komisijų chartijos nuostatas, siūlymo projektą.

Pagarbiai,

L. e. Generalinės sekretorės pareigas

Milda Valančiauskienė

UNESCO
pasaulio paveldo
metai Lietuvoje
2020